

Nr 71.

Av herr **Asplund**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande till nationalpark av ett område norr om Torne träsk i Norrbottens län.

I en den 10 i denna månad till riksdagen avlämnad proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva att såsom nationalpark må avsättas ett område av omkring 7.4 kvadratmil, bestående av kronomarken norr och nordväst om Torne träsk intill riksgränsen ävensom norra delen av nämnda sjö i Jukkasjärvi socken av Norrbottens län, med rätt för Kungl. Maj:t att bestämma de närmare gränserna för nationalparken. Förslaget stöder sig på en av intendenten vid naturhistoriska riksmuseet professorn Einar Lönnberg gjord framställning och motiveras av denne, att den å området rådande frodiga växtligheten behövde skyddas för skövling, som kunde befaras dels av det ökade och oreglerade turistväsendet, dels därav, att i den mån samhället vid Abisko tillväxte, vissa mindre önskvärda personer »helt enkelt toge området i besittning, högg ned björkskogen och plundrade naturen på allehanda sätt samt förde ett mer eller mindre parasitiskt liv på lappars och turisternas bekostnad utan att vara samhället till något gagn. Exempel på dylikt saknades ej från andra håll. Och sedan sådana personer väl en gång slagit sig fast på en dylik avlägsen plats, vore det ej så lätt att hålla dem i styr eller få dem därifrån». Vidare motiveras förslaget att utsträcka nationalparkens område över en större del av Torne träsk därmed, att nordsidans av träsket viktigaste fiskeplatser behövde skyddas, »emedan i annat fall, om ej särskilda åtgärder vidtoges, det värdefulla fisket i Torne träsk kunde löpa fara att ruineras, på samma sätt som skett i flera andra lappmarkssjöar».

Vad nu beträffar växtligheten inom området, är den utan tvivel på

sina ställen sådan den beskrivits och jag är likaledes övertygad om, att denna frodiga växtlighet, där den förekommer, bör skyddas för skövling. Men såsom var och en som besökt trakten vet och den propositionen bifogade kartan även utvisar, ligger den allra största delen av det till nationalpark föreslagna området över skogsgränsen. Det är endast en smal remsa på 1 eller 2 kilometers bredd längs stranden av Torne träsk jämte Ripaisenjokis något bredare dalgång, som kunna förete någon växtlighet alls, det övriga är kala fjäll och snöfält. Av det växtliga området torde det för övrigt endast vara de här och där förekommande bäckdalarna, som förete den frodiga växtlighet, varom propositionen talar. Vid sådant förhållande synes det mig fullkomligt omotiverat att genom avsättande av hela det 7.4 kvadratmil stora, huvudsakligen av kala fjäll bestående området, till nationalpark undandraga detsamma ekonomiskt utnyttjande från statens sida. Områdets ekonomiska värde, som endast blivit bedömt ur skogsvårds- och jordbrukssynpunkt med självfallet negativt resultat, synes mig nämligen i annat avseende ha vissa förutsättningar att kunna bli så betydande, om det icke undandrages från möjligheten att bli undersökt icke blott för statens räkning utan även av enskilda. Nära intill områdets södra gräns och väster om Torne träsk övre ända ligger Kuokula koppar- och zinkmalmfält med ej mindre än 105 utmål och strax väster därom ha under den tid, då inmutning å kronojord var tillåten, tagits en mängd inmutningar å kopparmalm, som dock ej bibehållits och senare ej kunnat ånyo inmutas, varjämte kopparmalm, som efter inmutningsrättens suspension påträffats dels i dessa trakter, dels ungefär en mil sydost om den föreslagna nationalparkens östra ända, varit föremål för koncessionsansökan från enskilda, och vad de sistnämnda fyndigheterna beträffar, inmutats och undersökts för statens räkning samt föreslagits till statsgruvefält. Om än icke någon av dessa här omnämnda fyndigheter genom hittills företagna undersökningar kunnat konstateras vara brytvärd, ha dock här påvisats malmförande områden av mycket stor utsträckning, vilket ger all anledning antaga, att ifall området norr härom, som hittills ej varit föremål för mera ingående undersökningar, på grund av ett mera avsides läge än trakterna närmast järnvägslinjen, bleve noggrannare undersökt, malm även där skulle påträffas. Nu kan visserligen invändas, att områdets avsättande som nationalpark icke nödvändigtvis behöver utgöra hinder för en undersökning från statens sida av malmtillgångarna inom området. Men var och en som sysslat med sådana saker, vet väl, att det i mycket hög grad fordras enskilt vinstintresse för att en malmetning å ett så stort och förut okänt område skall kunna bedrivas med tillräcklig iver att

resultat uppnås, och malmlätningar på enskilt initiativ bli ju i varje fall omöjliggjorda genom områdets avsättande till nationalpark. Då nu den malm, varom här sannolikt kunde bliva fråga, kopparmalm, har en efterfrågan inom landet, som är flerdubbelt större än den kända tillgången och dess pris å världsmarknaden är högt och fortfarande torde komma att stiga under en längre framtid, anser jag det vara synnerligen olämpligt att genom avsättande till nationalpark av ett så stort område som det föreslagna, som har förutsättningar att vara malmförande och ej heller ligger alltför illa till för tillgodogörande, ytterligt försvåra upptäckandet och det ekonomiska utnyttjandet av malmfyndigheter inom detsamma, då det avsedda syftemålet, vissa växters och djurs fridlysning inom de mindre omfattande delar av området, där de förekomma, kan vinnas på mycket enklare och dock lika effektivt sätt.

I detta sammanhang kan jag icke underlåta att påpeka, att de faror för skövling av växtligheten inom området, som av professor Lönnberg framhållits, synas mycket överdrivna. Det ökade turistväsendet synes mig ingalunda kunna betecknas såsom »oreglerat», då ju den allra största delen av turisterna tar in på turisthotellet i Abisko och endast genom av Turistföreningen anordnade båtturer kommer i beröring med det genom ett milsbrett och ofta svårfarbart vatten från järnvägslinjen skilda området. Från turisternas sida torde därför icke så stora faror hota. Vad beträffar det vid Abisko uppväxande samhället består detta förutom en eller annan enskild kåk, som tillåtits stå kvar sedan järnvägsbyggnaden, och Turistföreningens byggnader, endast av byggnader, tillhöriga statens järnvägar, och, så vitt jag har mig bekant, föreligga inga planer på att åtskilda, där eller annorstädes i närheten av Torne träsk, upplåta mark för bebyggande av enskilda. Faran för att »vissa mindre önskvärda personer» skulle från i närheten belägna samhällen taga ens någon mindre del av området i besittning, synes mig därför synnerligen minimal. Jag förutsätter, att det ringa fåtal fiskare av svensk stam, som efter järnvägsbyggnadens avslutande slagit sig ned här och där vid Torne träsk, dock till största delen å samma sida som järnvägen, icke räknats till denna kategori av mindre önskvärda personer. De försörja sig, så vitt jag vet, av fiske och äro ingalunda »parasiter å turister och lappar». Deras fiske är ingalunda utan all betydelse för befolkningen efter järnvägslinjen och i Kiruna, som icke har mera tillförsel av fisk än vad den behöver och knappt det. Jag tilltror mig ingalunda att beträffande faran för fiskets förstörande genom dem säga annat, än att det synes mig föga logiskt, att av den omständigheten att vissa, i förhållande till det 8 mil långa och ställvis

milsbreda Torneträsk minimala sjöar i närheten av malmfältssambällena med deras tiotusental innevånare, fått sin fisktillgång så gott som förstörd, dra den slutsatsen att något liknande skulle vara tänkbart om denna ofantliga sjö med det ringa antal fiskare, som där finnas eller kunna tänkas tillkomma. Det förefaller mig, som om lagen av den 25 juni 1909 angående naturminnesmärkens fredande lämnade fullt tillräckliga möjligheter att tillräckligt effektivt åstadkomma det naturskydd, som den kungl. propositionen åsyftar. I varje fall borde det räcka till med »provstycken» av detta område, om det nu nödvändigt skall bli en nationalpark. »En areal av några hektar komme väl i de flesta fall att vara maximum» har varit tankegången vid antagandet av »lagen om nationalparker», och det borde kunna tillämpas även i detta fall.

På de skäl jag här ovan anfört, och då ingen utredning om det avsedda områdets ekonomiska värde föreligger, får jag vördsamligen hemställa,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 19 om avsättande av ett område norr om Torneträsk till nationalpark.

Stockholm den 20 februari 1915.

C. I. Asplund.